

Divadelní spolek bratří Mrštíků Boleradice

Počestné paní aneb Mistr ostrého meče

Karel Rudolf Krpata - Karel Steklý
Upravil Gustav Skála

Premiéra: 16. března 2019 Divadlo Boleradice

Režie

Iva Kahounová

Scéna a kostýmy

Jana Kahounová

Světla a zvuk

Pavel Hrabec

Andrea Marcelyová

Výroba scény, dekorací, kostýmů a další spolupráce

Olin Víteček, Jindřich Kahoun,
Jana Kahounová, Růžena Soukupová,
Štěpánka Veselá, Jarmila Wamserová
a členové hereckého souboru

Nápověda

Eva Charvátová

Karolína Hurdálková

Hudba

V inscenaci jsou použity úryvky z děl J. S. Bacha
a R. Wagnera

Nositele autorských práv k dílu zastupuje DILIA,
divadelní, literární, audiovizuální agentura z. s.,
Krátkého 1, Praha 9

Osoby a obsazení

Jiří Zelinger, mistr ostrého meče

Zbyněk Háder

Rozina, jeho manželka

Ilona Pelikánová

Martin Ignác Kutnohorský, primátor města

Jan Koráb

Terezie Eleonora, hraběnka Ughartová

Marie Sokolářová

Aninka Popelová, schovanka u hraběnky

Štěpánka Veselá

Daniel Pátek, městský rychtář

Miroslav Strouhal

Dorlička, jeho dcera

Anna Veselá

Prokop Čáslavský, městský písař

Juraj Háder

Helena Lechnerová, baronesa z Altenbergu

Jana Jirgalová

Hrabě Bořita z Klokočina

Luboš Straka

Rosálie Kostíková, počestná paní

Jana Vystoupilová

Marie Zvůnková, počestná paní

Slávka Chalupová

Lidmila Zlatá, počestná paní

Marcela Korábová

Hypolit Kostík, mistr cechu pončochářského

Radomír Omasta

Kryštof Zvůnek, konšel a sládek

Jiří Merlíček

Šebestyán Zlatý, apatykář

Jindřich Kahoun

Voldřich Flaška, perníkář

Jiří Jančík

Petronila, komorná paní hraběnky

Karin Stehlíková

Polda, katův pomocník / městský biřic

Vojtěch Bartoš

Děkan Synécius

Pavel Hrabec

KATOVSKÁ RODINA ZELINGERŮ

Jiří Zelinger (1656 - 1716) je pravděpodobně nejslavnější z celého rozvětveného rodu. Pro svou rodinu získal velice lukrativní i prestižní postavení mistra ostrého meče v Pardubicích.

Jiří Zelinger si v Pardubicích vydobyl značného jmění, které dával často okatě najevo – a ještě víc jeho manželka – což bylo trnem v oku řadě pardubických měšťanů. **Rozina Zelingerová** si například v kostele sedala mezi ostatní měšťky. Městská rada proto roku 1699 vzkázala pardubickému rychtáři: „Aby Jiřímu Zelingerovi mistru popravnímu zdejšímu naříditi nemeškal, aby pro rozeznání osoby jeho od poctivých lidí kord široký vždy po městě chodíc nosil, za druhé lidi poctivý se vši uctivostí předcházeli, za třetí manželku svou aby mezi poctivýma lidma v kostelních lavicích neseseděla, za čtvrté pacholci také do tovaryšstva mezi poctivé lidi v hospodách a jinde se nemíchali“. Jiří Zelinger měl i další příjmy, jak dokládají i jeho spory s punčocháři a ranhojiči, kteří na něj podávali stížnosti, že jim fušuje do řemesla. Kromě toho byl Jiří díky své znalosti anatomie též občasným lékařem (chirurgem i zubařem), a to údajně tak vyhlášeným, že pro něj lidé nechávali posílat. K povinnostem pardubického popravčího tehdy patřila i řada dalších povinností, vycházejících z funkce pohodného. Jiří se musel postarat, aby „padlý dobytek a jiné odpornosti bez jakéhokoliv úplatku a zdarma odklízal“, dále byl povinen léčit nemocný koňský či hovězí dobytek a nakonec musel zdarma odvádět obci mastidlo do kolomaze. Funkce kata i rasa (pohodného) podléhaly důležité osobě městské správy. Tou byl představitel trestního práva – **městský rychtář**, jemuž byl kat přímo podřízen. Kat neměl nikde jednoduchý život. Vždy musel žít za městskými hradbami nebo u nich. Zeď katovny se nesměla dotýkat žádnou zdí domu „poctivého souseda“.

Práce spojená s krví určovala jeho společenský status a odsouvala ho mnohdy do společenské izolace. V hospodě vždy seděl sám na třínohé židli a pil z hrnku bez ucha, v kostele seděl na zvláštní lavici a cejch jeho mistrovství dopadal i na celou popravčí rodinu.

KAREL KRPATA (1900 – 1972)

Advokát, novinář, spisovatel a dramatik se narodil v Pardubicích. Druhé jméno Rudolf začal používat později. Vystudoval práva a v roce 1932 si otevřel v Pardubicích svou vlastní advokátní kancelář. I když se živil advokací, psaní a hraní začleňoval do svého života neustále. Ochotnické divadlo se stalo jeho celoživotní láskou, kde zářil nejen jako herec, ale ujal se i role režiséra. Z celostátní přehlídky v Hronově se několikrát vracel s palmou vítězství, úspěchy se množily a Krpatu jako režiséra oceňovala i divadelní kritika. V roce 1940 debutoval jako dramatik hrou **Mistr ostrého meče z domácího pardubického prostředí**, kterou napsal k oslavám 600 let Pardubic. Po pardubické premiéře na ochotnické scéně se dostala na jeviště Vinohradského divadla v Praze. Autor za ni získal Svatoborovu cenu z Randova fondu. Ze všech jeho her se dočkala největšího ohlasu, byla také zfilmována pod názvem **Počestné paní pardubické**.

KAREL STEKLÝ (1903 – 1987)

Patřil k nejvýznamnějším českým scénáristům a režisérům 20. století.

Podle divadelní hry K. Krpaty **Mistr ostrého meče** napsal scénář k filmové historické komedii **Počestné paní pardubické aneb Mistr ostrého meče (1944)**, která je zasazena do prostředí barokních Pardubic někdy kolem roku 1710.

GUSTAV SKÁLA (*1963)

Režisér, tanečník a choreograf. Absolvoval Taneční konzervatoř v Praze, studoval na Státním tanečním učilišti v Moskvě, pět let byl členem baletu Národního divadla, vystudoval režii na DAMU. Působil v Divadle pod Palmovkou, byl šéfem činohry Divadla F. X. Šaldy v Liberci (1992-93), ředitelem Východočeského divadla v Pardubicích (1996-99). V roce 1994 byl také dramaturg a režisér Městského divadla bratří Mrštíků v Brně. Dosud má za sebou více než 80 inscenací. **V roce 1995 pro VČD v Pardubicích upravil a režíroval divadelní hru K. Krpaty a K. Steklého Počestné paní pardubické aneb Mistr ostrého meče.**

MISTR OSTRÉHO MEČE V BOLERADICÍCH

Při výběru nové divadelní hry bylo snahou režisérky Ivy Kahounové najít takovou, ve které by našlo uplatnění co nejvíce členů hereckého souboru, a která by vyhověla požadavkům dramaturgického plánu divadla na klasickou veselohru. Po delším hledání se rozhodla pro titul Počestné paní pardubické aneb Mistr ostrého meče, v úpravě Gustava Skály pro Východočeské divadlo v Pardubicích. Vlastní drobnou úpravou zbavila hru pardubických reálií, ve snaze o větší zobecnění tématu. Proto také upravený název hry. Vzniklo tak představení, jehož cílem je humornou formou postavit na pomyslný pranýř sobectví, falešnou morálku, pletichy a pokrytectví „počestných“ paniček, a do kontrastu k nim „osoby snížené“, rozvážného mistra popravčího a jeho hubatou ženušku Rozinu. Divadelní hra zachovává historické jádro a opírá se o skutečné postavy dějin Pardubic: mistra popravčího Zelingera, purkmistra Martina Ignáce Kutnohorského a podivínskou hraběnkou Terezii Eleonoru Ughartovou.